

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Ex Lib. V. Decretalium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

DECRETALIUM LIB. V.
REGULA I.

Omnis res, per quascunque causas nascitur, per easdem dissolvitur.

Concordat Regula 35. ff. de reg. jur. Nihil tam naturale est, quam eo genere quidve dissolvere, quo colligatum est, ideo verborum obligatio verbis tollitur, nudi consensus obligatio contrario consensu dissolvitur.

Quæres primo. Quis hujus Regulae sensus?

¶ Omnis res omnisque obligatio temporalis, per quascunque causas contrahitur, per easdem & dissolvitur; hujusmodi enim obligationes temporales sive contractus Contrahentium constituuntur consensu, & dissensu dissolvuntur. Sic sponsalia mutuo consensu inveniuntur, & eodem rescinduntur. *Cap. præterea, 2. de sponsal.* Emptio & venditio paciscentium consensu perficitur, & tollitur ante traditionem, & post traditionem eorundem per redditionem mercis & pretii consensu. *L. prout. 80. ff. de solut.*

Quæres secundo. Quæ ad hanc Regulam exceptio?

¶ Regula non tenet in Spiritualibus: sic Sacramenta Baptismi & Ordinis semel suscepta, sicut non iterantur, sic non remittuntur. *Gloss. ad Reg. verb. omnis res.* Matrimonium carnale mutuo consensu contractum non dissolvitur: quia si consummatum, Christi cum Ecclesia, per carnis humanæ assumptionem, significat conjunctionem. *Cap. si debitum. 5. de bigam.* Si verò ratum, unionem inter DEUM & hominem justum per dilectionem repræsentat. Matrimonium quoque spirituale Episcopi cum Ecclesia consentientium non dissolvitur dissensu; dubitari enim non debet, quin Omnipotens DEUS spirituale conjugium, quod est inter Episcopum & Ecclesiam, suo tantum judicio reservaverit dissolvendum. *Cap. inter corporalia. 2. de transl. Episcop.* Demum Regula in Religiosa habet exceptionem Professione.

C A S U S.

Achatius cum Caja jurata contraxit sponsalia, quæ interveniente postmodum personarum displicentiâ mutuo dissolvunt consensu. (A) Achatius quidem per verba de præsentî ducit Semproniam, quam consummato matrimonio leprosam esse invenit, ad avertendam autem Achatii infectionem Semproniam consentit, ut eodem, quo matrimonium contractum erat, dissolveretur consensu. (B) Caja Titio simplici castitatis voto obstricto desponsatur, quia vi præsentis Regulæ ipsum voti obligationem à se excutere posse arbitratur. (C) Achatius dissoluto cum Semproniam matrimonio

Religionem ingressus profitetur. (D) Postmodum instructus à Confessario, quòd attentata matrimonii dissolutio nulla sit & invalida, facti pœnitens ad Sæculum redit. (E) Semproniam leprosam interim mortuam peregrinationem ad limina Apostolorum suscipiens domum cum agris & possessionibus sine custode & administratore relinquit, quæ proin tanquam derelicta Nepos ejus occupat, & velut propria possidet. (F) Romæ à summo Pontifice ad Episcopatum promotus, inclinata jam ad finem ætate pro satisfactione peccatorum strictiorem Cisterciensium Ordinem ingreditur. (G)

R E S O L U T I O.

(A) **A**chatius & Caja sponsalia de futuro, ad instar eorum, qui societatem interpositione fidei contrahunt, & postea eandem sibi remittunt, licet mutuo dissolvunt consensu per Regulam *Et Cap. 2. de sponsal.* Nec obstat adjectum sponsalibus juramentum, cum illud in hoc passu contractui accessorium naturam sequatur principalis.

(B) Matrimonium validum est, quamvis Semproniam scienter cum lepra contrahendo gravem commiserit deceptionem, ideoque ex parte Achatii ad divortium agi valeat. *Cap. fin. de conjug. leprof.* Matrimonialis tamen vinculi in vim præsentis Regulæ absque effectu attentata fuit dissolutio.

(C) Similiter Caja Titio castitatis vo-

to obligato ineptè Regulam applicat; licet enim universis liberum sit arbitrium in votendo, usque adeo tamen solutio necessaria est post votum, ut sine propriæ salutis dispendio alicui non liceat resilire. *Cap. licet. 6. de voto.*

(D) Quanquam Regula matrimonii non operetur dissolutionem, Achatius tamen validè professus est. *Arg. cap. ex parte. 9. cap. consuluit. 10. de convers. conjugat.* Cum in hoc casu Semproniam viro suo omnem, quam potuit, licentiam ad Religionem convolandam dedisse sit existimanda.

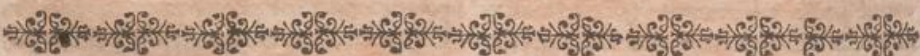
(E) Achatius propriâ autoritate monasterium deserere, & ad Sæculum redire nequibat, sed formam à Trident. *Sess. 25. de Regular. cap. 19.* contra Professionem

professionem reclamare volentibus præscriptam observare debebat. Nec Regula ei suffragatur, cum nec ipse, nec Religiosis Superior per vota factam DEO obligationem remittendi habeat facultatem.

(F) Si Achatius bona sua adhuc possidere poterat, ea sine custode & administratore quasi vacua deserendo, illorum amisit possessionem; hic enim subintrat *Regula cum Gloss. in eand. verb. omnis res.* Nam sicut acquiritur possessio animo & corpore. *L. possideri. 3. ff. de acquir. vel amitt. possess.* Ita quoque amittitur, si in ea utrumque in contrarium actum est. *L. quemadmodum. 8. ff. ibid.* dicitur: *Si possidere adhuc poterat: quia supposita*

Religiosæ Professionis validitate bona Achatii cum proprietate & possessione ad monasterium transierunt conformiter *Reg. 42. de Reg. Jur. in 6. Accessorium naturam sequi congruit principalis.*

(G) Episcoporum translatio, depositio & cessio soli Rom. Pontifici noscitur esse reservata. *Cap. inter corporalia. 2. de translat. Episcop.* Quamvis igitur Episcopus penas habeat, quibus satagat in solitudinem Religiosam avolare, ita tamen strictæ sunt nexibus præceptorum, ut liberum non habeat absque Papali permissione volatum. *Cap. nisi cum pridem. 10. de renunt.*

REGULA II.

Facta, de quibus dubium est, quo animo fiant, in meliorem partem interpretamur.

Quæres primo. Quis hujus Regulæ sensus?

R. Quando actiones ita sunt indifferentes, ut bono vel malo animo aut intentione fieri valeant, & dubium, an animo bono vel malo factæ fuerint, eas in partem meliorem interpretari oportet, judicando scilicet, quod bono intentionis oculo sint exercitæ, conformiter monito Christi: *Nolite judicare, & non judicabimini, nolite condemnare, & non condemnabimini. Matth. 7.*

Quæres secundo. Quæ hujus Regulæ ratio?

R. Lex charitatis dicitur, quemlibet innocentem & bonum habendum, donec malus esse probetur; cum enim homo naturâ suâ sit bonus, jus ad famam & bonam habet existimationem, donec criminis reus appareat, aut probetur.

Quæres tertio. Quæ à Regula exceptiones?

R. *1ma* est: Pro securitate sua res proprias quilibet ita custodire potest, ac si proximus malus esset, v. g. hominem peregrinum hospitio excepturus cistas obserandi libertatem habet, cum cautela hæc rerum propriarum amore, earumque

rúmque conservandarum studio adhibeatur, absque eo, quòd fur temere judicetur excipiendus, aut de eo sinistra concipiatur opinio.

2da: quando exterior in se mala est operatio, eam pravo animo factam esse judicare licet, quia in maleficiis animus

non præsumitur; quod enim scriptum est: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos*, de manifestis dictum est, quæ non possunt bono animo fieri, ut stuprum, blasphemia, furta, ebrietates & similia, de quibus nobis judicare permittitur. *Cap. estote. 2. de reg. jur.*

C A S U S.

Bertulphus Caupo Gallicus proles suas, quoribus Titia à majori & saniori communitatis parte pro saga habitadomum ejus ingreditur, occultè cruce signat. (A) Germano peregrino vinum promere recusat, eò quòd Nationem Teutonicam potationibus & ebrietatibus assuetam esse audiverit. (B) Servum & ancillam nunquam sine tertio collabora-

re permittit. (C) Quo servus offensus herum suum in juventute parum valuisse judicat, cum modò sit tam suspiciosus. (D) Unde hero diu noctuque invigilat, quem tandem circa medium noctis ex horreo vicini maldero tritici onustum prodire conspicit, ideòque eum furem esse proclamat. (E)

R E S O L U T I O.

(A) **C**onsensus sive sententia majoris & sanioris partis de communitate actum facit legitimum. *Cap. quia propter. 42. de elect.* Unde Bertulphus ob suspicionem magiæ in majorum & saniorum de communitate judicio fundatam proles suas occultè per signum Crucis contra veneficium muniendo non peccat.

(B) Non quadrat hic Regula 80. *In toto partem non est dubium contineri.* Hæc enim de partibus, quæ ejusdem omnino sunt rationis, eandemque in omnibus participant naturam, intelligenda est, quamvis autem quilibet Germanus in Germanorum continetur Natione, attamen Germani, sicut & Galli, in mora-

libus differunt: de Natione Gallica fertur proverbium, quòd sicut Germani potui, sic illa sit addicta Veneri, sicut ergo ex hoc, quòd Natio Gallorum ad Venerem dicatur esse proclivis, vitiosè inferitur per distributionem, ergo & hic, & ille, & ille Gallus luxuriosus est, ita quoque ebriositas Nationi Teutonice adscripta de quolibet in particulari ineptè asseritur. Quapropter contra *Regulam* Bertulphus deliquit.

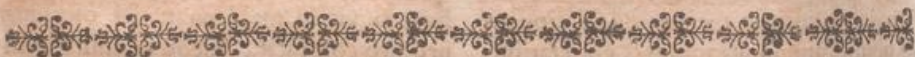
(C) Sicut Paterfamilias res suas ita custodire & recludere potest, ac si domus furibus plena foret, absque eo, quòd quenquam suorum furem esse judicet, ita laudabiliter solitarias conventiones servum inter & ancillam prohibendo de

nullo eorum crimen præsumit, sed omnem, quæ fragilitati intervenire posset, levitatis occasionem præcavere studet, sicque Regula optimè sese conformat.

(D) Servus herum judicando contra Regulam impingit; non enim suspicione criminis commissi aut committendi eum herus ab ancilla separat, cum utrumque probum esse judicet, sed omne periculum, quod in liberiori conversatione etiam probissimo imminet, removere satagit. Nec ex hoc sequitur eum in juventute incontinentem, sed potiùs castum & temperantem fuisse, cum ex ju-

ventute præsumatur vita senectutis. *Cap. cum in juventute. 15. de præsumpt.*

(E) Servus quidem hero ex infundata criminis suspicione invigilando peccavit, veruntamen postquam eundem tempore nocturno ex horreo alieno triticum auferre vidit, violentam & certam furti suspensionem habebat, ex qua sententia sine peccato ferri poterat. *Arg. cap. litteris. 12. de præsumpt.* Quia autem crimen occultum erat, ipsum ut furem proclamando, gravem detractionem commisit.

REGULA III.

Utilius scandalum nasci permittitur, quàm veritas relinquatur.

QUæres primo. Quid est scandalum? *Re.* Est operatio, vel operationis omissio, quâ spiritualis ruinæ sive peccati proximo præberetur occasio. Dividitur in scandalum activum & passivum. Activum seu datum est externa actio, vel omissio minùs recta, ex se mala & prohibita, aut saltem mali præ se ferens speciem, proximo ruinæ spiritualis præbens occasionem, quod vel fit directè, ut si ex intentione alterum in peccatum inducendi scandalosâ exercetur operatio, ut quando quis proximum jussu, consilio, suasionem, litteris amatoris ad peccatum pellicit, & tunc non solum contra charitatem, sed etiam contra virtutem, quam scandalizatus offendit, de-

linquitur, ideòque in sacro Tribunali, in qua materia proximus fuerit scandalizatus, semper est exprimendum. Vel fit indirectè, absque intentione positiva in peccatum inducendi. V. g. Actio coram aliis exercetur, quæ ex natura sua peccandi ansam præbere potest, sic puella ex levitate immodestum gerens vestitum, quamvis alios in peccatum trahere non intendat, indirectum tamen committit scandalum, quia prævidet, vel prævidere potest, quòd proximus ex tali ornatu in peccatum facillè sit pertrahendus. Scandalum passivum sive acceptum est actio ex se bona, nec mali speciem habens, ex qua alius delinquendi sumit occasionem, ut si muliercula in Ecclesiis fre-

frequentius & attentius orat, ex quo aliqui eam sagam esse judicant. Scandalum hoc passivum vel est ex malitia alterius, & tunc Pharisaicum appellatur; quia Judæi in actionibus Christi & Apostolorum mali speciem non habentibus peccandi sumebant occasionem; vel est scandalum passivum ex fragilitate alterius, & tunc pusillorum dicitur scandalum, si nempe proximus ex opere bono vel indifferente spiritualis ruinæ ansam accipiat ob fragilitatem vel ignorantiam, eò quòd illicitum aliquid existimet, quod nullo reperitur jure prohibitum.

Quæres secundo. Quis hujus Regulæ sensus?

R. Scandalum passivum potius permittendum, quàm actione peccaminosâ vitæ honestas & integritas destruenda vel minuenda, vel brevius & clariùs: nunquam peccare licet ad vitandum aliorum scandalum.

Quæres tertio. Quæ veritas ob scandalum non est deferenda?

R. Cum Gloss. in hanc Reg. verb. Veritas. Veritas triplex est: Veritas justitiæ, sive æquitas Judicis in bonis præmiandis, & malis puniendis. Veritas vitæ, sive rectitudo conscientiæ. Veritas disciplinæ, seu cura Prælati aut Superioris, ut à subditis omnia debito ordine & modo præstentur, & immorigeri corrigantur. Addere possumus quartam: Veritas doctrinæ, vel cum sacra Theologia doctrinæ conformitas. Veritas vitæ vel conscientie nunquam est deferenda; nunquã enim faciendâ sunt mala, ut eveniant bona, vel mala majora evitentur. Veritas disciplinæ quandoque propter scan-

dalum licetè deferitur, dum Prælati disciplina rigorem temperat aut remittit, quia subditi magis exacerbantur, & deteriora timeantur. Veritas quoque justitiæ quandoque in pœnæ mitigatione aut condonatione absque peccato remittitur. Demum Veritas doctrinæ quandoque prudenter celatur, dum Concionator vel Catechista doctrinam illam non proponit, quæ pusillis & infirmis peccata dare potest occasionem.

Quæres quarto. An ergo nunquam licitum est scandalum?

R. Sub distinctione: Scandalum activum, quo proximus vel expressè, jussu, aut consilio, vel tacitè actionis peccaminosæ coram illo exercitæ pravo exemplo ad peccandum inducitur, nunquam licet, quod satis indicant verba Domini. *Matth. 18. Va homini, per quem scandalum venit.* Ratio est: quia proximum in malum maximum, æternæ videlicet salutis periculum vel peccatum inducere Christianæ charitati non repugnare non potest. 2do. Scandalum passivum non solum Pharisaicum, sed etiam pusillorum potius permittendum est, quàm actio, quæ nec mala est, nec mali præfert speciem, omittenda, si eam non omitti vel propria vel aliena poscat necessitas; sic Pastor in Concione justè in peccatores invehitur, quamvis paucos ex invectiva non emendandos, sed exasperandos prævideat. Ita etiam licet cooperari proximi peccato materialiter solum exhibendo objectum, aut ministrando materiam, ut petere mutuum, quod mutuans sine usuris non est daturus, suscipere Sacramentum ab illo, qui id ipsum sacrilegè

mi.

ministrabit, dummodò hæ concurrant conditiones: *1ma.* Si actus cooperationis in se moraliter bonus sit, aut indifferens. *2da.* Si non fiat ex intentione ad peccatum alliciendi. *3tia.* Si cooperans peccatum, ad quod materialiter concurrit, ex officio impedire non teneatur, & adsit causa necessitatis vel utilitatis, ob quam peccatum proximi permittitur, & non impeditur.

3tio. Ad cavendum scandalum passivum actio ex se bona & indifferens est omittenda, quando nec aliena, nec

propria illam exigit necessitas. Ratio est: quia cum in tali casu spirituale proximi detrimentum sine incommodo nostro impedire possimus, ad id ex charitatis lege tenemur; quemadmodum si per omissionem actionis aliàs licitæ & honestæ absque ullo damno meo fratris spirituales ruinam, quam per accidens eidem obventuram prævideo, avertere possem, procul dubio ad omissionem hujusmodi actionis ex præcepto charitatis obligarer.

C A S U S.

Cristophorus Cœnobii Virginum Nobilium Abbas relaxatam in eo clausuram introducere studet, sed Monialium & Nobilium Consanguineorum pro libertate, ut ajunt, suarum filiarum decertantium graves oppositiones & tumultus pertimescit, idcirco bonæ suæ intentionis in aliud tempus differt executionem. (A) Dum igitur tempus commodum expectat, Caja filia nobilis in eodem monasterio debitè admissa ex joco habitum induit, quem postea usque ad tempus professionis Christophoro Abbate sciente & tolerante seriò portat. (B) Mortuis autem duobus Monialium libertati maximè faventibus Nobilibus Abbas summo zelo ad clausuræ introdu-

ctionem accingitur, quo conterrita Titia Monialis ad Consanguineos in partes Hollandicas aufugit, quam Abbas reducere conatur. (C) Cùm autem Clausuram jam introduci cœptam audiret, ad suum monasterium redire renuit, sed in aliud similiter non clausum transferri petiit. (D) Annuit Abbas, qui Clausuram jam perfectè introductam à juniore Moniali interrogatus, an & quale peccatum esset, indices bibere herbam Theæ, respondit, malum esse cum excessu hanc herbam bibere. (E) Postquam Theæ abusum per triennium dissimulasset Abbas, eum quâdam die graviter pro futuro prohibuit, flentibus, & tanto fulmine penè enectis Monialibus. (F)

R E S O L U T I O.

(A) **L**audabilis est Christophori pro Clausura introducenda zelus; est enim conformis *Trident. Sess. 25. de*

Regular. cap. 10. Ubi Sanctimonialium Superioribus sub obestatione Divini Judicii, & interminatione maledictionis ater-

eternæ præcipitur, ut in omnibus monasteriis Clausuram Sacramentorum, ubi violata fuerit, diligenter restitui, & ubi inviolata est, conservari maximè procurent, inobedientes atque contradictores per censuras Ecclesiasticas aliàsque penas, quæcunque appellatione postposita, compescentes, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Quapropter gravissimè peccant non tantùm Moniales, sed etiam quicumque earum Fautores, si optimæ Abbatis intentioni sese opponere præsumant. Ipsi autem Monialium parentes & consanguinei Nobiles tumultus & oppositiones ex solius Nobilitatis capite fontentes specialiter notent, quòd Trident. loc. cit. ipso facto excommunicet omnes Magistratus Sæculares auxilium Superioribus Ecclesiasticis pro Clausuræ reparatione denegantes, videant, an non ipsi in horum numero comprehendantur, eò quòd non tantùm auxilium negent, sed etiam arma Monialibus contra Superiores suos subministrant, & capita rebellionis existant. Ad evitanda autem majora mala per Regulam præsentis intellectum rectè disciplinæ æquitatem temperando Abbas ad tempus Clausuræ differt introductionem.

(B) Quamvis Novitii ad habitum receptio ad immediatum cujuslibet monasterii Prælatum pertineat, cap. ad Apostolicam. 1. 6. de Regular. cap. fin. eod. in 6. junct. gloss. in præsentem tamen congruenter Regula ab Abbate simpliciter Casus conniveri, eaq; in habitu taliter suscepto relinqui, & absoluto probationis anno ad

R. D. Schorrenberg in Reg. fur.

Professionem Religiosam admitti potest. (C) Justè post mortem Factorum Christophorus zelum resunit disciplinæ. Interim Titia fugitiva sine ulla dissimulatione reducenda, & secundum Ordinis sui statuta, quòd obedientiæ se subtraxerit, punienda est. Cap. non est vobis. 7. cap. ne Religiosi. fin. de Regular.

(D) Infirmitati Titia condescendi, & æquitas disciplinæ ita temperari potest, ut ad aliud monasterium non clausum translata, nec sibi, nec aliis Monialibus in Parthenone jam Clausuram iniuncto deinceps scandalum creet, aut inquietudinem, Arg. cit. cap. ne Religiosi. fin. de Regular.

(E) Per Regulam nostram prudenter respondit Abbas Moniali fortè magis ex curiositate, quàm veritatis amore interroganti; Monialium enim animus ex recenti Clausuræ introductione adhuc satius, nec ad quamvis perfectionis & disciplinæ particulam dispositus per enumerationem peccatorum, quæ in abusu herbarum Theæ intercurrere solent, nec unâ die tolli possunt, magis percutiendus non erat.

(F) Postquam sacrata DEO Virgines per toleratam triennii spatio Clausuram ad majus perfectionis studium paulatim accensæ erant, bene ipsis veritas abusu, qui in quotidiano Theæ usu raro absunt, explicatur; fovet enim confabulationes, & silentii contemptum, otiositatem, æmulationes, superfluitates, & voti paupertatis transgressiones, præsertim in sexu fragili, muliebri huic potui plus, quàm vino & siceræ addito.

cto. Præcepto igitur iusto obediendum est. Verùm cum malum istud ubique ferè in Monialium Claustris fortiter ra-

dicaverit, Achilles erit Abbas ille, qui hoc totaliter eradicaverit.

REGULA IV.

Quod non est licitum in lege, necessitas licitum facit.

Quæres primo. Quid & quomplex est necessitas?

R. Necessitas est vis aut circumstantia, quæ ita actionem, vel ejus omissionem inducit, ut aliter fieri non possit. Necessitas alia est moralis, alia absoluta; hæc actionem vel omissionem illius ita inducit, ut aliter simpliciter, ad minus secundum cursum ordinarium fieri nequeat: moralis ita actionis exigit positionem, ut aliter absque difficultate poni non valeat, & quidem si absque vitæ periculo aliter fieri non possit, est necessitas extrema, si sine magno honoris, famæ, bonorum fortunæ, est necessitas gravis, si sine labore aut molestia communiter accidere solita, communis appellatur.

Quæres secundo. Quis hujus Regulæ sensus?

R. Urgente morali necessitate communiter licitæ & honestæ sunt actiones, aut omissiones, quæ lege positivâ, sive humanâ sive Divinâ prohibitæ existunt.

Quæres tertio. Quæ Regulæ ratio?

R. Omnis lex ad communem hominum salutem & prosperitatem ordinetur, & lex in tantum vim & rationem legis continet, secundum quod verò ab

hac ratione deficit, virtutem obligandi non habet; non est autem ad commune semper bonum, quod lex positiva cum magno subditos obliget detrimento; & inde oritur, quod necessitas legi non subjaceat, & quod non est licitum in lege, licitum faciat necessitas. Exemplum Regulæ est: Judæis præcepto Divino diem Sabbathi sanctificare incumberebat, & tamen Machabæi bello urgente sine culpa in Sabbatho pugnarunt, sic & hospie si quis jejunium frangit ægrotus, violati jejunii reus non habetur.

Quæres quarto. Quæ necessitas à lege excusat?

R. 1mo. Actionem quocunque jure jure & lege, sive naturali, sive Divinâ, sive humanâ prohibitam necessitas absoluta licitam facit. Colligitur ex cap. *Sacrificis. 5. de his quæ vi. Ec.* Ratio est: quia prædicta necessitas voluntarium & liberum ad formalem peccati rationem requisitum non relinquit: sic cujus manus ad thus Idolo immolandum violenter excutitur, contra Legem Divinam non peccat: qui detentus in carcere Sacrum non audit, qui non habens copiam Confessarum, annuam omit-

tit Confessionem Ecclesie legem non violat.

2do. Actionem Jure naturali illicitam nulla necessitas moralis etiam extrema cohonestat; quia hoc Jure illicita intrinsece & essentialiter mala sunt, ideoque nullo casu bona vel honesta evadere possunt: sic nullum perjurium aut mendacium ex quacunque necessitate morali licitum fieri potest, *Can. mibi* 12. *can. si quis. 17. caus. 22. q. 2.*

3to. Actio sola lege positivâ, sive divinâ sive humanâ prohibita, aut præcepta per necessitatem moralem tam extremam, quam gravem communiter sit licita. Ita infirmus, vel inopiâ laborans carnes tempore interdicto sine culpa manducat. *Cap. consilium. 2. de observat. jejun.* Ratio est: quia quamvis Legislator maximè divinus ad legum suarum observantiam cum quovis fortunatum, famæ & vitæ periculo absolutè obligare valeat, attamen ordinariè humanæ sese accommodat fragilitati, & in tantum nostræ imbecillitati condescendit, ut obligare non velit cum manifesto vitæ periculo & notabili bonorum detrimento.

4to. Lex positiva etiam humana, non

obstante extremâ necessitate morali, in duobus casibus adhuc obligat: 1^{mus}. Quando bonum publicum etiam in extrema necessitatis articulo legis exigit observantiam, ita Confessarius sigillum Sacramentale etiam in extrema necessitate violare nequit. Parochus tempore pestis, ut propriæ vitæ consulat, oves deterere non potest. Miles ad evadendum periculum à statione recedere non debet. Ratio est: quia commune animarum, communitatis & exercitiis bonum, famæ, bonis fortunæ & vitæ hominis privati multum præponderare non dubitatur. 2^{dus}. Si transgressio legis positivæ in ipsius legis aut potestatis legislativæ contemptum, vel in fidei aut Religionis cedat detrimentum; in tali enim casu intrinsece mala, & jure naturali prohibita est legis transgressio, Jus quippe naturæ potestatem publicam & Religionem bono privato odit, verâtque postponi.

5to. Ab observantia legis positivæ communis non excusat necessitas; si enim ob eam legem transgredi liceret, vilesceret legis autoritas, & quilibet in quovis occurrente casu ex legem sese facere præsumeret.

C A S U S.

Dunstanus cum consanguinea sua in tertio gradu voti solvendi causâ ad sepulchrum Domini mari proficiscitur, in via autem tota navis à Navarcho Catholico Pyratibus Turcicis prodita traditur, (A) In servitute ergo Dunstanus constitutus indies carnes comedit (B) Consanguineam conceptivam gravi

mortis metu adactus uxorem ducit, (C) Prolem ex ea suscitatum, ne perversa à Turcis æternum periret, legitime baptizatam, de consensu matris aquis præfocat. (D) A Domino in civitatem missus, & à latronibus impetratus obvium Turcam ex equo dejecit, ejusque beneficio mortis periculum

B 2

evasis.

evalit. (E) Indies crudeliter vapulat, ut ad Sectam Mahometanam pertrahatur. (F) Miseriis tandem victus, herum de nocte jugulat. (G) Ablataque mul-

tâ pecuniâ cum uxore fugit. (H) In via ne pro Catholico agnitus retraheretur, iu omnibus Cæremoniis & actibus se Turcam esse simulavit. (I)

RESOLUTIO.

(A) **Q**ui Turcis & Saracenis arma ad impugnandos Christianos aliaque necessaria subministrant, ipso facto excommunicati existunt. *Cap. quod olim. 12. de Juda. & Saracen.* Quâ pœna perfidum Navarchum nomine Christiano gloriantem, eo tamen ob sævam cupiditatem indignum perstringi non dubitamus; quantum enim Catholicæ fidei hostibus accresceret auxilium, si integras eis naves prodere impunè liceret?

(B) Per *Regulam* à præcepto jejunii liberatus est *Dunstanus*, cum non subiaceat legi necessitas. *Cap. consilium. 2. §. de festivitate. de observat. jejun.* Nisi carnes in fidei præcipiantur manducari contemptum; tuæ enim intrinsecè mala & Jure naturali verita est carniû comestio, cum honor Religionis bono privato, imò & vitæ ipsi sit præponendus.

(C) Si cum vero interno consensu, quantum ex parte sua poterat, contraxit, seu verba consensus sine animo consummandi protulit non peccavit. *Arg. cap. un. de desp. imp. in 6.* Ubi matrimonium inter impuberes contractum, licet irritum, nihilominus non reprobatum tanquam inhonestum & illicitum, atque ita per præsentem *Regulam* lex prohibens hujusmodi Matrimonia in casu metûs non obligat in conscientia ad non contrahendum; nihilominus Matrimonium est & manet invalidum, & ideo peccavit consummando, quia vis irritandi non enervatur per metum. Alioquin illum incutientes ex sua malitia reportarent lucrum, nec satis provideretur innocentibus seu metum passis; insu-

per illuderetur præceptis Ecclesiæ, quæ talem actum voluit esse nullius roboris.

(D) *Polem*, ne perverteretur, aquis præfocando gravissimè deliquit; non enim sunt facienda mala, ut eveniant bona, neque nostro peccato alienæ salutis consulere debemus. *Can. faciat. 15. caus. 22. q. 2.*

(E) Per *Regulam* equum alienum rapere, eoque fugere poterat, extrema namque necessitas jus ad quæcunque vitæ propriæ conservandæ media & auxilia tribuebat. Extra periculum tamen constitutus equum, si valebat, domino restituere debebat.

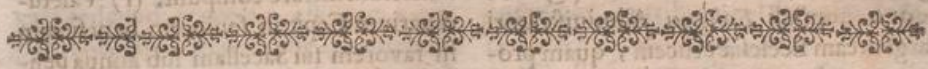
(F) Non tantum cruciatus & verbera, sed & ipsam mortem perpeti potius *Dunstanus* tenebatur, quam fide Catholicâ ejuratâ Mahometanam perfidiam amplecti, plus est enim anima diligenda, quam corpus. *Arg. Can. si quis coactus. 3. caus. 22. q. 5.*

(G) Nisi vitæ propriæ tuendæ causâ, & cum moderamine inculpæ tutelæ Dominum occiderit, homicidii reus est *Dunstanus* *Arg. cap. interfecisti. 3. de homicid.* ubi describitur pœnitentia latronem occidentis, cum aliter sese liberare possit.

(H) Per *Regulam* à furto, dum pecuniam secum sumpsit, excusatur, siquidem necessitas eam partim communem faciebat, partim quoque in mercedem præstiti servitii veniebat. (I)

(1) Simulatio illa externa est publica Sectæ Mahometanæ professio, & exterior à vera fide apostasia, quæ nullo casu, cum sit essentialiter mala, licere potest.

Colligitur ex cap. contra Christianos. 13. de heret. in 6. Ideoque & pœnas Apostatantium à fide incurrit.

REGULA V.

Quod latenter, aut per vim, aut aliàs illicitè introductum est, nullà debet stabilitate subsistere.

QUÆRES. Quis hujus Regulæ sensus est. Quod dolosè, & in occulto, per vim & metum, aut contra prohibitionem juris factum, si non est invalidum, est tamen infirmum. Ratio est: quia dolus, metus, clandestinitas, prohibitio legis in pœnam dispositiones aut contractus non faciunt ipso jure irritos, ita, ut vim, metum, vel dolum passus, si contractui stare velit, pars altera, quæ metum intulit, obligetur. Attamen similes dispositiones infirmæ sunt, & rescindibiles, nec juramento confirmabiles. Valent ergo, nisi juris dispositione ipso facto irritata reperiantur. Quorum exempla sunt: 1mo. Matrimonium clandestinum, aliter quam coram proprio unius contra-

hentium Parocho, aut ex ejus commissione coram Sacerdote, & duobus testibus contractum, ipso facto irritum est & invalidum. Trident. Sess. 24. de reform. matrim. cap. 1. 2do. Matrimonium mortis aut alterius gravis mali metu ad hoc injustè incusso extortum (idem est de spiritali sacrae Professionis matrimonio) ipso jure nullum est. Cap. cum locum. 14. cap. veniens. 15. de sponsal. 3^{tio}. Alienatio rei Ecclesiasticæ immobilis, vel pretiosæ sine consensu Capituli celebrata est invalida. Cap. tua nuper. 8. de his, quæ fiunt à Prælat. &c. 4to. Sponsalia ex dolo vel metu contracta (idem est de aliis contractibus) sunt quidem valida, sed infirma, & judiciariâ rescindibilia auctoritate.

C A S U S.

Eulogius Ecclesiæ Cathedralis Decanus ad stipulante Imperatore in Episcopum à majore Capituli parte, Seniore & Præposito contradicentibus ele-

ctus. (A) Ditionis Capitularis Administratorem amovit. (B) Capitulo amotioni sese opponente, cum hac conditione Administratorem toleravit, si neptem

ejus in uxorem duceret. (C) Annuenti Administratori dixit: vade, & clam cum nepte mea conjugere, quo factum, ut Administrator coram Parocho & solo germano fratre contraheret. (D) Pro dono nuptiali *Eulogium* Administratori argenteam Ecclesie crucem, quam propter operis antiquitatem oderat, cum

hoc tamen onere dedit, ut Ecclesie aliam secundum novissimam formam parari curaret. (E) Administratoris filiam consanguineam suam, quia lusca erat, monasterium intrare compulit. (F) Valetudinarium Capituli seniore beneficium in favorem sui Sacellani sub annua pensione resignare coegit, (G)

R E S O L U T I O.

(A) *Eulogium* a majori parte electum esse non sufficit, siquidem & major & sanior pars ad Episcoporum requiritur electionem. *Cap. quia propter. 42. de elect.* Majorem partem numerus, saniozem eligentium constituit auctoritas, hanc habent, qui alios dignitate, ætate & tempore præcedunt. *Cap. dudum. 22. de elect.* Unde ex hoc capite *Eulogii* non tenebat electio. Deinde dubium est, an electio non sit celebrata per abutium sæcularis potestatis; licet enim Imperatori *Eulogium* ad Episcopatum recommendare liceret, si tamen per se, vel per suos electioni interfuit, ut sic eligentes per propriam aut Legati sui præsentiam ad *Eulogium* eligendum cogeret, absque dubio electio facta est per abutium potestatis sæcularis, quæ proinde invalida, & *Eulogium* eidem consentiens ad dignitatem ineligibilis est. *Cap. quisquis. 43. de elect.* Quando autem electio per sæcularis potestatis abutium celebrari dicatur, pulchrè docet *Fagnan. in cit. cap. quisquis. n. 12. & seqq.*

(B) Etiam suppositâ electionis validitate, *Eulogium* nihilominus sine consensu Capituli Administratorem amovere ne-

quibat; Episcopus enim & Capitulares unum corpus suat, ita, ut iste caput, hæc membra existant, non decet autem caput omittis membris, aliorum consilio in sua Ecclesie negotiis uti. *Cap. novit. 4. cap. tua nuper. 8. de his, quæ sunt à Prælat.*

(C) Deficiente Capituli in amotionem Administratoris consensu *Eulogium* eum præfata conditionis onere gravare non poterat, quamvis conditio alioquin turpis non esset.

(D) Malè Administrator *Eulogium* intellexit, cujus verba, cum dubia sint, juxta *Regulam secundam* hæc in meliorem partem, seu pro valore matrimonii explicanda erant. Unde per *Regulam præsentem* & ordinationem *Trident. supra cit.* matrimonium invalidum est, & nullius roboris, cum substantialiter clandestinum esse non ignoretur.

(E) Rursus impegit contra *Regulam Eulogium* crucem auream propter antiquitatem non odibilem, sed venerabilem & pretiosam donando; Prælati enim omnis alienatio rei immobilis, aut mobilis pretiosæ, quæ, ut loquuntur Canonistæ, servando servari potest, interdicitur

terdicitur *cap. nulli. 5. cap. si quis Presbyterorum. 6. de reb. Eccles. alienand. ca. Apostolicos. 13. caus. 12. q. 2.* Nec relevat impositum Administratori onus novam reddendi crucem; est enim equidem alienatio, quam Episcopus non nisi consulto & consentiente facere potest Capitulo. *Cap. 1. de his, que sunt à Prælat.*

(F) Et hic offendit Regulam *Eulogius*, cum *Trident. Sess. 25. de Regular. cap. 18.* anathemati subjiciat eos, qui puellam, viduam aut quancunque mulie-

rem invitam ad ingrediendum monasterium, vel ad habitum suscipiendum cujuscunque Religionis, vel ad emittendam Professionem coegerint, quique consilium, auxilium vel favorem dederint, &c.

(G) Resignatio Canonici senioris in Sacellani Episcopalis favorem ex metu facta invalida est, & Canonieatus taliter resignatus repeti potest. *Cap. Abbas. 2. cap. ad audientiam. 4. de his, que vi metusve caus.*

REGULA VI.

In ipso cause initio non est à questionibus inchoandum.

Quæres primo. Quid in præsentî Regula nomine *questionis* intelligitur?

R. Juxta communioem hujus Regulæ interpretationem *Questio* denotat torturam, quæ ad eruendam veritatem atrocium criminum reis à judice criminali injungitur, & definiti potest: interrogatio de crimine commisso per tormenta ad eruendam veritatem à legitimo judice instituta.

Quæres secundo. Quis hujus Regulæ sensus?

R. Judicium criminale à rei tortura non est inchoandum. Ratio est: quia tortura pœna est, tortum infamat, notam civilem & indelebilem incurrit maculam, quod si attem judicium criminale à questionibus sive tortura inchoaretur,

plures innocentes pœnam & perpetuam paterentur infamie notam, & calumniatorum panderetur ostium multitudini.

Quæres tertio. Quæ conditiones ad torturam requiruntur?

R. Sequentes: *1ma.* Quod veritas aliter haberi vel indagari nequeat, cum tortura causâ investigandæ veritatis, & in subsidium probationum, reum non convincentium, inferatur. Unde si reus plene convictus crimen inficietur, absque ulteriori tortura, quæ confessionem eliciat, condemnari potest.

2da. Crimen, ad cujus confessionem tortura infertur, atrox esse debet, cui imponenda mortis, vel alia corporis afflictiva pœna, quæ in communi æstimatione

matione temporaneâ solùm incarceratione vel relegatione gravior sit, multùmque ipsam torturam excedat; contra reum enim non convictum graviori pœnâ, quàm infligenda foret, si convictus esset, procedendum non est.

3ta. Reus torquendus persona juris privilegio à torturâ carnificina exempta esse non debet, ut sunt impuberes, furiosi, amentes, fœminæ prægnantes, personæ nobiles & illustres.

4ta. De corpore delicti constare oportet, quod semper requiritur, antequam ad specialem inquisitionem procedatur, ut dùm de homicidio inquiritur, iudicii notum esse debet, quòd in tali loco & tempore homicidium sit perpetratum, & ex hoc capite Iudices imperium mixtum, ut vocant, sive jus gladii habentes, occurrente violento mortis casu, eadaver interfecti priùs visitant & inspi-

ciunt, ut de corpore delicti constet in casu, quo quis postmodum de commisso homicidii scelere suspectus redderetur.

5ta. Indicia & argumenta, quibus reus Iudici prudenter redditur suspectus, torturam præcedere debent, & si torturam à Iudice impostam sustinuerit, ad alteram procedi nequit, nisi nova indicia & argumenta suspicionem augmentia emerlerint.

6ta. In tortura gradatim procedendum, & reus ad veritatis confessionem à Iudice inducendus est: 1mo verbis adhortatoriis. 2do torturæ comminatione. 3^{io} tormentorum, quibus est torquendus, expositione. 4to. Si ista non proficiant, ad actualem torturam proceditur: cum ratio naturalis dicitur mitiora remedia priùs esse tentanda, quàm ad severiora deveniatur.

C A S U S.

Formosus Iudex secularis Sempronium lucida intervalla habentem de Assassinii crimine diffamatum incarcerat. (A) Et alterâ die torturæ subjicit. (B) quam Sempronius nihil confitendo passus tertiâ die ad monasterium vicinum confugit, ex quo eum *Formosus* per vim extrahit. (C) Extractum asylo restitui jubet Episcopus, Formosum ob violatam Ecclesiæ immunitatem excommunicationi subjiciens. (D) Sempronium restitutum cum diutius in asylo hæere cederet,

fugam tentans à militibus ad hoc deputatis tenetur, & *Formoso* rursùm silitur, qui eum alterâ vice torqueri jubet. (E) Ubi cruciatibus victus Assasianum in actuali tortura confitetur, quod tamen extra ipsam negat. (F) Unde tertiò tortus rursùm in ipsa tortura, & simul extra eam, in conspectu tamen tormentorum crimen fatetur, & ad mortem condemnatur. (G)

RESOLUTIO.

(A) Quia carceris squalor est contra naturalem æquitatem. *Gloss. in L. 1. C. qui bon. cedere poss.* Et species est servitutis, cum deroget libertati. *L. nihil. 2. ff. de homin. liber.* Ideo *Formosus Sempronium* non absque gravibus indiciis & quasi evidentibus capere & carceri includere poterat; Judici enim, antequam ad specialem procedat inquisitionem, de delicti infamia constare oportet. *Cap. cum oporteat. 19. cap. inquisitionis. 21. cap. qualiter & quando. 24. de accusat.* Nec sola sufficit infamia, sed clamorosa apud Judicem insinuatio præcedere debet. *Cit. cap. inquisitionis. cap. licet. Heli. 31. de simon.*

(B) Contra *Regulam* peccavit *Formosus*, absque prævio accusationis & inquisitionis processu semifatuum tortura subjiendo, siquidem ad tormenta criminoforum ita demùm venire oportet, cum suspectus est reus, & aliis argumentis ita probationi admoveatur, ut sola confessio criminofosi deesse videatur. *L. 1. ff. de quaestion.*

(C) *Sempronius* ad monasterium confugiens extrahendus non erat. *Can. reum. 9. caus. 17. q. 4. cap. inter alia. 6. de immunitat. Eccles.* Nec in loco sacro existens per sententiam ad mortem aliamve pœnam corporalem condemnari poterat. *Can. id constituimus. 36. caus. 17. q. 4.* Quare *Formosus* tum contra *Sempronium*, tum contra loci sacri immunitatem, reum vi extrahendo gravissimè deliquit.

R. D. Schnorrenberg in Reg. Jur.

(D) Justè res ad Episcopum delata fuit; dum enim dubium, an confugiens ad Ecclesiam crimen exceptum, quòd asylo non gaudeat, commiserit, observanda sunt sequentia: 1mo. Rector Ecclesiæ requisitus à Jure reum, ne elabatur, custodire, & negotium ad Episcopi tribunal deferre debet, à quo, an asylo fruatur, vel non, decidendum est. 2do. Judex Laicus, an delictum commissum immunitate gaudeat, nequaquam cognoscere potest. 3mo. Episcopus reum Curia seculari tradere nequit, nisi plenè constet, eum crimen exceptum perpetrâsse. 4to. Reus de crimine excepto convictus, Curia seculari non obstante appellatione ejusdem tradendus est. Benè ergo Episcopus *Sempronium* asylo restitui jubet. *Can. minor. 8. caus. 17. q. 4.* Ex Regula generali, spoliatus ante omnia restituendus. *Cap. conquere. 7. de restitut. spoliat.* Præterea *Formosum* excommunicationem summo Pontifici reservatam ipso facto incurrisse constat ex decretis *Clement. VIII.* & *Pauli V.* hac in parte emanatis.

(E) *Sempronium* ex asylo liberè egressum potestas secularis comprehendere poterat, quæ tamen non emergentibus novis & fortioribus commissi *Assassanii* argumentis, eum alteri torture subjiendo contra *Regulam* peccavit. *Gloss. in L. repeti posse. 16. ff. de quaestion. L. unius. 18. ff. ibid.*

(F) Confessio cruciatibus extorta, & in ipsa torture facta non probat; nam ple-

C

rique

rique patientiâ , five duritiâ tormentorum ita tormenta contemnunt , ut exprimi eis veritas nullo modo possit , alii tantâ sunt impatienciâ , ut quodvis mentiri , quàm pati tormenta velint , ita fit , ut etiam vario modo fateantur , ut non tantùm se , verùm etiam alios commi-

nentur. *L. 1. §. questioni. ff. de question.*

(G) Iterùm Regulam *Formosus* offendit , ut enim rei probet confessio , cam non tantùm extra torturam , sed etiam locum & conspectum tormentorum , & quidem ex intervallo , ut libera censeatur , fieri oportet.

REGULA VII.

Quidquid sacratis DEO rebus & Episcopis injustè infertur , pro sacrilegio reputatur : quia sacra sunt , & à quoquam violari non debent.

Quæres primo. Quis hujus Regulae sensus?

R. Est sacrilegii descriptio , quod hoc modo definiri potest : Rei DEO sacræ violatio.

Quæres secundo. Quid nomine rei sacræ hic intelligitur ?

R. 1mo. Personæ per sacram ordinationem , Religiosi utriusque sexûs per vota Religionis , Novitii per Religionis ingressum , & ad Professionem tendentiam sunt DEO consecratæ , in has sacrilegium modis committitur sequentibus : 1mo. Violentâ manuum injectione , *Can. Si quis suadente. 29. caus. 17. q. 4.* 2do. Tractione ad forum sæculare , & jurisdictionis sæcularis in eadem usurpatione. *Cap. nullus. 2. cap. si diligenti. 12. de foro compet. 3^{tio}. Impositione & exactione tributorum aut vectigalium. Cap. non minus. 4. cap. adversus. 7. de immunit. Eccles. 4to. Per actum fornicatio-*

nis , aut aliam turpitudinem cum personis DEO consecratis exercitam. *Can. Virginibus. 14. caus. 27. q. 1.*

2do. Loca sacra sunt loca cultui Divino vel sacro dedicata , Ecclesiæ & oratoria ad Missæ sacrificium & Divini Officii celebrationem consecrata , vel benedicta , aut ad minus ad hunc finem ab Episcopo deputata. *Cap. cum Ecclesia. 5. cap. Ecclesia. 9. de immunit. Eccles.* Item monasteria & hospitalia Episcopali erecta autoritate. In his sacris locis sacrilegium admittitur : 1mo. In Ecclesia per illicitam seminis , & injustam sanguinis effusionem. 2do. Extractione hominis ad sacri loci asylum confugientis. 3^{tio}. Exercitio jurisdictionis sæcularis , nundinarum , & profanarum in eisdem comœdiarum exhibitione. 4to. Violentâ effractione , spoliatione , incendio , &c. 3^{tio}. In tertia classè sunt res sacræ , ut Sacramenta , sacræ Reliquiæ , Imagines Chri-

Christi & Sanctorum, vasa sacra ad cultum DEI benedicta vel consecrata, & demum bona temporalia sive movebilia Ecclesiae, quorum invasione, injusta occupatione, ablatione, usurpatione sacrilegium perpetratur.

Adverte, Si bona temporalia ad Ec-

clesiam in tutum sint translata, ea surripens sacrilegio delinquit, non autem qui existenti in templo pileum aufert, aut pecuniam. Disparitas est: quia bona priora sub Ecclesiae sunt custodia, non autem pileus, aut in sacco collata ad templum pecunia.

C A S U S.

Gustavus Ecclesiae Monialium Aedituus furem nocturnum res Ecclesiae auferentem ita in eadem percussit, ut post aliquot horas expiraverit. (A) Egestate pressus ex oblatiis Ecclesiae decem Imperiales surripit. (B) Quod cum Novitia videret, ideoque eum increparet, ira incitatus ipsam pede contumeliosè calcat. (C) Hac de causa ab officio amotus Abbatissam apud Consulem civitatis, quod servum ejus ignominiosè tractasset, accusat. (D) Abbatissam ad tribunal Ecclesiasticum provocante, Gustavus statuat S. Petri, quam antea Ecclesiae

donarat, clam aufert. (E) Et de incendio monasterio cum focis conspirat. (F) Per amicorum tamen preces in gratiam & officium ab Abbatissa receptus cum Moniali libidinosè vivit. (G) Quam è monasterio occultè abductam ad partes Haereticorum fugiens in uxorem ducit. (H) Tandem per Judicem saecularem retractus ad mortem condemnatur, dumque poenitere nollet, exhibitam à Confessario Crucifixi Imaginem conspuit, & pedibus conculcat, inter tormenta exhalans. (I)

R E S O L U T I O.

(A) Gustavus à reatu homicidii non excusatur. *Arg. cap. significasti. 18. de homicid. & immunitatem Ecclesiae violavit per Regulam. & cap. fin. de immunit. Eccles.*

(B) Rem Ecclesiae auferendo sacrilegium admisit, nec penuriae excusat necessitas.

(C) Novitiam pede calcando personale commisit sacrilegium, & incidit in poenam *Can. si quis suadente*. Licet enim Novitii propriè Religiosi non sint, sunt

tamen personae DEO consecratae, & in favorabilibus nomine Religiosorum veniunt, ideoque fori & Canonis gaudent privilegio. *Cap. Religioso. 21. §. quamvis. de sent. excom. in 6.*

(D) Quia Abbatissam ad forum saeculare trahere praesumit, sacrilegus est. *cap. decernimus. 2. cap. Clerici. 8. de judic.*

(E) Justè ad Ordinis sui tribunal provocat Abbatissa, cum judicio Laici absque peccato se submittere non possit; personae enim Ecclesiasticae non solum invitae, sed

etiam voluntariæ pacificæ nequeunt, ut sæcularia iudicia subeant, cum non sit beneficium hoc personale, cui renuntiari valeat, sed potius toti Collegio Ecclesiastico sit publicè indultum, cui privatorum pacto derogari non potest. *Cap. si diligenti. 12. de foro compet.* Gustavus quoque statuar. Ecclesiæ semel donatam sine sacrilegii scelere ab Ecclesia removere nequit. *Can. sunt qui. 3. can. quisquis inventum. 21. caus. 17. q. 4.*

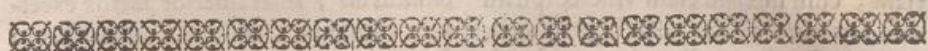
(F) Ob malitiosum & dolosum incendium incendiarius & omnes illi, qui consilium vel auxilium præstiterunt, in censo restituere, & tribus annis penitere debent, incendiarius insuper, si ante satisfactionem mortuus fuerit, sepulturâ Christianâ privatur. *Can. si quis membrorum. 31. can. pessimam. 32. caus. 23. q. 8.* Incendiarius locorum piorum ipso facto excommunicatus est. *Cap. manus. 19. de sent. excom.* Si ergo Gustavus conspirationem in actum redegit, præter sacrilegii noxam has pœnas incurrisset.

(G) Gravissimo sacrilegii scelere peccant Gustavus & Monialis, detestabilem libidinem exercendo; hinc notandum, quod ait Cyprianus relatus in *can. nec aliqua. 4. caus. 27. q. 1.* "Si superveniens
"maritus sponsam suam jacentem cum
"altero videat, nonne indignatur &
"fremit, & per zeli dolorem fortassis
"& gladium in manum sumit? Quid
"Christus Dominus & Judex noster,
"cum Virginem suam sibi dicatam & sanctitati suæ destinatam, jacere cum altero cernit, quàm indignatur & irascitur? Et quas pœnas incestis ejusmodi conjunctionibus comminatur." *In can. si quis Episcopus. 6. ibid.* Laicus, qui

cum muliere Deo sanctificata mœchatus fuerit, excommunicari jubetur.

(H) Monialis Apostata est, & ipso facto excommunicationis incurrit sententiam. *Cap. ut periculosa. 2. ne Cleri. vel Monach. in 6.* Deinde corporali apprehensione, censuris Ecclesiasticis aliisque mediis ad claustrum & Religionem redire cogenda est. *Cap. fin. de Regular.* Matrimonium quoque præsumptivè contractum omni caret roboris firmitate. *Cap. univ. de voto. in 6.*

(I) Gustavus & Monialis retracti graviter puniendi erant, hæc quidem pœnâ carceris, nam impudicæ detestabilesque personæ Monacharum, quæ abjecto proposito sanctitatis, illicita atque sacrilegâ contagione cum fornicatoribus se miscuerunt, & in abruptum conscientiæ desperatione perductæ, de illicitis complexibus filios procreaverint, à monasterii cœtu eliminandæ sunt, quatenus retrusæ in ergastulis tantum facinus lamentatione continuâ descentes purificatorio pœnitundinis igne decoqui possint. *Can. impudicas. 11. caus. 27. q. 1.* Gustavus autem & omnes, qui conscii & ministri hujusmodi criminis reperti & convicti fuerint, vel eos susceperint, vel quamcunque opem tulerint, sive masculi, sive feminae sint, cujuscunque conditionis, vel gradûs aut dignitatis capitali affiendi sunt supplicio. *L. Raptores. 54. C. de Episcop. & Cleric.* Sacrilegè sacram Christi effigiem Gustavus tractat, & mirum non est, quod propter tanta & toties repetita ac multiplicata sacrilegiorum horrenda scelera justo DEI judicio delictus finali immerisus fuerit impunitiæ.

REGULA VIII.

Qui ex timore præceptum facit, aliter quàm debeat, facit, & ideo jam non facit. Est desumpta ex S. Augustin.

Quæres *primo*. Quotuplex est timor? *Re.* Triplex est: Filialis, servilis & mundanus. Filialis patris timet offensam. Servilis verbera & pœnam à Domino metuit infligendam. Mundanus bona temporalia & mundi delicias, famam, vitam, &c. in quibus mundi amatores suam felicitatem ponunt, amittere perhorrescit. Timor filialis, quo DEI, summi & infiniti Boni, timetur offensa, in se bonus, & in charitate fundatus est, Servilis, quo pœna metuitur, etiam honestus est, si non plus metuitur pœna, quàm culpa, vel si pœna ad detestandam culpam causa solùm impulsiva, non autem finalis existat. Timor mundanus ma-

lus est, si plus bona mundi, quàm Deum amittere timeatur, & consequenter plus mundus; quàm DEUS ametur.

Quæres *secundo*. Quis hujus Regulæ sensus?

Re. Qui actum præceptum ex timore mundano, aut merè servili facit, ita constitutus, ut pœnarum metus impletionis præcepti non sit solùm causa impulsiva, sed etiam finalis, cum voluntate virtuali peccandi, si pœnæ non essent, id aliter, quàm debeat, facit, & ideo jam non facit, quia præceptum cum peccaminoso implet affectu, unde sine ullo operis merito facere non ambigitur.

C A S U S.

Hautinus postquam studiosè quæsitam in Sæculo promotionem obtinere non potuisset, animum ad Religionem applicavit. Factus ergo Novitius in omnibus, quæ agebat, Superioribus exterius placere studebat, in obediendo erat promptissimus, præsertim Superiore spectante, pœnitentias, quas quandoque subibat, coram Prælato suo exemplariter peragebat, occultè tamen carnes, quas comedeat, furabatur. Post Pro-

fessionem studiis applicatus omnibus præcellere laborabat, hinc medias noctes contra regulæ & Superioris præcepta studiis impendebat, in quo deprehensus pœnam subire debuit, propter quam occultè semper coram sociis suis murmurabat, audiens eos, qui in potando vino temperantiores essent, facilius ac citius ad curam animarum emitti, in communi mensa rarè vinum bibit, ita, ut Prælatus ipse tantam admiraretur abstinentiam,

C 3 tiam,

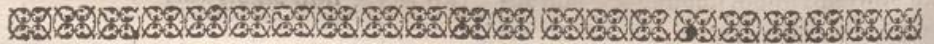
tiam, cū interim clam vino & spiritu vini seu vino adusto sese ingurgitaret. Semel in familiari colloquio cum fœmina deprehensus graviter publicè correptus est, unde se jam omnem Prælati gratiam perdidisse clamabat, cūque se contabescere simularet, ad obedientiam

emissus est, foris liberior factus excessum commisit, ob quem ad claustrum revocatus omnem impendit conatum, ut priorem stationem recuperaret, quovis quatrinduo, nec nisi Priori confitetur, quo absente quandoque per mensē confessionem differt, &c. &c.

RESOLUTIO.

Non est dubium, quin *Hautinus* pro sui exculpatione multa speculativè probantia afferre valeat argumenta, de casu tamen substrato practicè loquendo, dicendum videtur, valdè timendum, & probabilius judicandum esse, quòd omnia, quæ in Religione peragit *Hautinus*, solo timore mundano & serviliter servili faciat, ne videlicet à promotione suo tempore excludatur, hæc enim omnium actionum causâ finalis esse apparet, hinc ad oculum obedit promptissimè, quamvis animi sensum prodat

murmurationis argumentum; cur à vino abstineat, sat indicat potatio, quæ fit coram infallibili oculo; nec ex motivo pœnitentiæ Priori soli, & quidem adeò frequenter confitetur, studium namque virtutis & sincera pœnitentia propter absentiam unius personæ non retardantur. Sibi igitur imponit, miseramque patitur servitutem *Hautinus*, ex timore enim facit præceptum, hinc aliter, quàm facere debeat, facit, & ideo jam non facit, ait Legislator Canonicorum Regularium S. Augustinus.

REGULA IX.

Defleat peccator, quia offendens in uno factus est omnium reus.

Quæres. Quis hujus Regulæ sensus? R. Dupliciter explicari solet: 1mo. Unum mortale committens peccatum amicitia DEI quæ gratia, merito, præmio cœlesti, & omni jure ad ea excidit, perinde ac qui omnia peccata admisit: quia gratia, meritum totumque jus ad

cælum quovis letifero peccato amittitur. 2do. Per unicam præcepti Divini voluntariam transgressionem legislativa DEI contemnitur authoritas, ita, ut transgressor sublato observantiæ legalis motivo jam ad omnium præceptorum transgressionem expeditus existat.

CA.

C A S U S.

Irmengardis Virgo per simplex castitatis votum DEO devota honestissimè in Sæculo vivit, omnem virorum fugit affatum, orationibus & sacris meditationibus semper dedita: eleëmofynas abundanter tribuit, pauperes & miserabiles personas quovis milericordiæ opere pro posse sublevare studet, facta omnibus honestatis & virtutis exemplum. Huic innocenti Columbæ accipiter miles, ut dicebat, Capitaneus Borussicus insidiando circumvolabat, qui Hæreti-

cum se simulans apud P. P. Societatis JESU, sub quorum instructione & regimine *Irmengardis* degebat, ad fidem Catholicam converti petebat, quâ occasione in *Irmengardis* conversationem & familiaritatem venit, quâ demùm crescente ab *Irmengarde* blanditiis victa non tantùm mentæ, sed & thoricomes factus est, Capitaneo peractâ perfidiæ scenâ fugiente *Irmengardis* lapsum suum amaris lachrymis deflere cœpit.

R E S O L U T I O.

Irmengardis experta est, quàm sit periculosa fragili sexui cum viris, præsertim qui castra sequuntur, familiaritas. Juxta *Regulam* ergo desinat, quia offendens in uno facta est omnium rea, per unicum lethale scelus amicitiam DEI & gratiam, præteritorum quantumcunque bonorum operum merita & præmia turpiter perdidit, grande namque peccatum admisit. "Si enim inter homines solet bonæ fidei contractus nullâ ratione dissolvi, quantò magis ista pollicitatio, quam cum DEO pepigit, solvi sine vindicta non debet, nam si Apostolus illas, quæ à proposito viduitatis discesserant, dixit habere condemnationem, quia primam fidem irritam

"fecerunt, quantò magis virgines, quæ pactionis suæ fidem minimè servaverunt." *Can. hæc verò, 9. caus. 27. q. 1.* Quia verò DEO sacratarum feminarum corpora per votum propriæ sponsionis & verba Sacerdotis DEO consecrata esse templa, Scripturarum testimoniis comprobantur, ideo violatores earum sacrilegi, & juxta Apostolum filii perditionis esse noscuntur. *Can. sciendum est. 37. caus. 27. q. 1.* Seducitor ille portabit iniquitatem suam, *Irmengardis* autem per peccatum perdita, cum Magdalena flendo, recuperare poterit, semper memor ejus, quam dicit
Regula Veritatis.

RE-

REGULA X.

*Non potest esse iusta Pastoris excusatio, si lupus ovem comedat,
& Pastor nescit. Est terribilis sententia S. Gregorii
in Registro.*

QUæres primo. Quis hujus Regulæ sensus?

R. Prælati, & quilibet animarum gerens curam non excusatur, si illo nesciente aliquis subditorum æternum pereat; intellige, si Pastor competente careat scientiâ, aut mores suorum ignoret, non inquirendo, ut corrigat.

Quæres secundo. Quæ Regulæ ratio?

R. Quia Prælati Ecclesiarum, ac quivis alii Curati ad corrigendos subditorum excessus, morésque reformandos simul ac diligenter intendere debent, ne sanguis eorum de manibus suis requiratur juxta monitum *cap. irrefragabili. 13. de offic. Ordinar.* Ideo ignorantia, quòd

subditus pereat, crassa est & culpabilis, cum sit ejus, cujus notitiam ex officio habere debebat, & facillè habere poterat, cujusmodi ignorantia scientiæ comparatur; ea enim, quæ ex officio quis indagare tenetur, scire, & scire debere, & facillè scire posse paria reputantur. Curatores igitur animarum in tremendo iudicio de ovibus sibi commissis rationem reddituri, nullam apud districtum Judicem habebunt excusationem, nisi dicere valeant cum Apostolo *Act. 20. Mundum à sanguine omnium vestrum, non enim subterfugi, quò minus annuntiarem omne consilium DEI vobis.* Sed quis est hic, & laudabimus cum?

C A S U S.

Kugulinus Diaconus Baronis territorialis sui Domini œconomus annum agens vigesimum quartum onerosum suscepit Pastoratum. (A) Antequam officium pastorale subiret, per quatuor vel quinque menses in studio Theologico, de quo aliàs parum audièrat, se præparavit. (B) Dum Parochiam adiit, in ea duos invenit Sacellanos, in quos onus

pastorale plurima ex parte divisit. (C) Ipse interim cum priore Domino maximo anni tempore mansit. (D) In absentia Sacellanoꝝ duo infantes sine Baptismi Sacramento mortui sunt. (E) Dum quâdam vice cum Domino suo luderet, vocatus ad infirmæ Parochianæ audientiam confessionem, se ludo absoluto statim venturum respondit, infirmâ interim

sine

sine pœnitentiâ defunctâ. (F) Parochianos immodestis saltibus & lusibus deditos corrigere neglexit, ex hoc principio: Der seinen Kopff wilt halten gang, der laß dem Bauren seinen Sang. (G) Rarò servavit catechesin, unde magna Parochianorum in rebus necessariis ignorantia. (H) Sacellani ejus à Parochianis, dum Sacramentum Extremæ Unctionis

ministrarent, pro labore capitellum quâlibet vice exegerunt, quod *Kugulinus*, quamvis improbaret, tamen dissimulavit. (I) Nunquam infirmos post administrata Sacramenta visitavit. (K) Ad extrema deveniens cum à Confessario moneretur, se multa ignorâsse dicebat. (L)

RESOLUTIO.

(A) Toleratur hodièdum, quòd Clerici Dominis sæcularibus temporale præstent obsequium. Etas non obstabat, quò minus Pastorum *Kugulinus* susciperet; non enim requiritur, ut qui Parochialem Ecclesiam in titulum accipit, actu sit Presbyter, sed sufficit, quòd initiatus primâ tonsurâ in statu sit, ut intra annum ad Sacerdotium promoveri possit. *Cap. si pro Clericis, 8. de præbend. in 6. cap. si is, 2. de institut. in 6.*

(B) Quia regimen animarum est ars artium. *Cap. cum sit, 14. de etat. & qualitat. Ac animæ sunt omnibus aliis pretiosiores. Can. præcipimus, 24. caus. 12, q. 1.* Ideo *cap. cum in cunctis, 7. de elect. in iis*, qui curæ animarum præficiendi sunt, competentem requirit scientiam, & hæc tantò major esse debet, quantò Parochia amplior est & onerosior. Unde *Kugulinus* intra memoratum temporis spatium sufficientem pro Pastorum scientiam, præsertim cum alias parùm studuerit, acquirere non potuit; quamvis corruptela ista hodiè inoleverit, ut, qui hæc viâ Parochias adipiscuntur, sufficere sibi putent, quòd per trimestre apud *R. D. Schnorrenberg in Reg. jur.*

Professorem Theologum Cursum Theologiæ raptim percurret, tantum curantes, ut examen synodale taliter qualiter evadant, quo factò de studio parùm deinceps cogitant, propter quam causam tam ineres simul & indocti non rarò dantur Pastores.

(C) Juxta *Trident. Sess. 23. de reform. cap. 1. & Sess. 24. de reform. cap. 12.* Parochus ex præcepto Divino oves suas agnoscere, ac consequenter per semetipsum Pastorale officium exercere debet: Ideo *Kugulinus* illud in Sacellanos dividere non poterat, licèt ratione numerosæ plebis eos in partem sollicitudinis vocare, & minora tantum per eos facere valeret.

(D) Peccavit contra præceptum de residendo, insinuatam à *Trident. Sess. 23. de reform. cap. 1.* Pastor enim in sua Parochia, in domo propria, si sit, formaliter, & continuò residere tenetur. Hinc *Kugulinus*, etsi Domini domus intra limites Parochiæ existat, in domo Parochiali non habitando peccavit. Deinde non resedit formaliter, sive cum effectu, officium pastorale exercendo,

D

mo-

moribus & actibus gregis invigilando, necessitatibus ejus succurrendo, &c. Demum nec resedit continuo, ut patet ex casu.

(E) Per *Regulam* gravissimè deliquit *Kugulinus*, de cujus manu animas infantium sine Baptismo defunctorum Dominus requiret; pastoralia enim, quæ per se ipsum exequi debebat, Sacellanis committendo, non tantum se peccatorum ab ipsis admissorum reum & complicem, sed & caput ac originem constituit.

(F) Enormiter quoque peccavit, voluptuarium ludum Parochianæ suæ salutis præponendo; sanè si medicus corporis ad ægrum vocatus sic respondens culpandus est; quanto majorem medicus animæ ex officio & justitia ad Sacramenta administranda obligatus, si ex negligentia sua ovis pereat, merebitur damnationem?

(G) Principium rusticum est, nec nisi ab indocto, & officium suum negligente Pastore allegatur. Parochus peccata suorum non corrigens, scandalum & ansam mortis præbet eis, quibus causa salutis esse debebat; deterius quippè in populis Prælati, ac quicumque animarum curam susceperunt, delinquunt, si perversa perpetrant, tot mortibus digni sunt, quot ad subditos suos perditionis exempla transmittunt, unde necesse est, ut tantò se cautius à culpa custodiant, quanto per prava, quæ faciunt, non solum moriuntur. *Can. præcipuè. 3. caus. 11. q. 3.* Peccantes ergo in saltu non corrigendo, aut similes saltus non tollendo, ipse peccare facit, & causa damnationis existit.

(H) Sacramenta gratis administran-

da sunt. *Cap. ad Apostolicam. 42. de simon.* Unde peccant Sacellani mercedem exigendo, gravius tamen *Kugulinus* eorum peccatum dissimulando, oblationes quidem spontaneè & liberè factas Pastor & quilibet Ecclesiæ Rector recipere potest. *Cap. cum inter. 29. de V. S.* Cogi tamen non possunt ad offerendum, ubi non est consuetudo.

(I) Pastor animarum debet esse discretus in silentio, utilis in verbo, ne aut tacenda proferat, aut proferenda reticeat; nam sicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiscretum silentium eos, qui erudiri poterant, in errore derelinquit. *Can. sit Rector. 1. dist. 43.* Peccavit itaque *Kugulinus* populum suum non catechizando; qualiter enim Pastor prædicationis & instructionis munus obire debeat, docet & præcipit *Trident. Sess. 24. de reform. cap. 4.* ibi: *Idem etiam (Episcopi) saltem Dominicis & aliis Festivis diebus pueros in singulis Parochiis fidei rudimenta, & obedientiam erga DEUM & parentes diligenter ab eis, ad quos spectat, doceri curabunt.*

(K) Non sufficit, quod Pastor infirmis ovibus suis Sacramenta necessaria obiter administret, easque quasi jam sanctus officio, nunquam aut raro deinceps invisat. Nonne lupus ovem etiam Sacramentis munitam, Pastoris autem assistentiæ, consilio, solatio, auxilio & precibus destitutam propriisque viribus relictam facillè comedit? An Pastori tunc excusatio? Pastor ergo infirmos suos sæpè visitare, in luctu extrema assistere, & omni modo eorum salutem, præsertim in periculoso mortis articulo invigilare

ten-

teneretur. Indigentes quoque subsidio temporali & alimentis adjuvare non gravetur juxta doctrinam *Can. nulli Episcoporum. 62. caus. 16. q. 1.* Demum ad exemplum Christi opportuno tempore animam suam pro ovibus, nisi mercenarius esse malit, exponere obligatur. *Can. suggestum. can. sciscitaris. 47. can. adversitas. 48. caus. 7. q. 1.*

(L) Non excusatur per verbum: *Nescio*; ignorantia enim ejus rei, cujus scientiam status & officium requirit, vincibilis est & crassa, ideoque scientiæ æquiparatur. *Cap. eos qui. 2. de tempor. ordinat.* Scire namque, & scire debere, ac scire posse paria sunt. *Cap. fin. §. si quis. de clandestin. desponsat.*

REGULA XI.

Indignum est, & à Romana Ecclesia consuetudine alienum, ut pro spiritualibus facere quis homagium compellatur.

Quæres primo. Quid est homagium? *¶* Homagium est quasi hominis ligium, per quod quis quasi homo vel servus fit alterius, sive est juramentum, quo homo se alteri ad præstandam obligat fidelitatem, uti explicat *Gloss. in Clement. 2. de sent. & re judicat.* Duplex est homagium, strictè & latè dictum, latè sumptum est juramentum fidelitatis, obedientiæ ac reverentiæ, quod Beneficiati in adeptione beneficii præstant Episcopo, cui tanquam proprio Prælato & Patri spirituali pro cura paterna & pastoralis sollicitudine fidelitas, reverentia & obedientia specialiter debetur. De hoc homagio intelligendus est textus in *cap. gravem. 15. de excess. Prælat.* Homagium strictè dictum est juramentum, quo alicui velut Domino territoriali subjectio & certæ operæ, vel temporalia spondentur obse-

quia. De homagio taliter accepto Regula præsens intelligitur.

¶ Quæres 2do. Quis hujus Regulæ sensus? *¶* A Clerico pro collatione, nominatione aut præsentatione ad beneficium homagium strictè dictum minimè est exigendum. Ratio est: quia pro collatione rei spiritualis ad temporale sese obligare obsequium simoniacam involvit pravitatem. *Cap. cum essent. 12. cap. ex diligenti. 17. de simon.* Contra quam Regulam non peccant Beneficiati, qui in admissione ad beneficium jurant se præstituros obsequia, quæ suæ Ecclesiæ, Episcopo aut Capitulo de jure exhibere tenentur, cum ea, quæ sic insunt, in juramento absque labe simoniæ à recipiente spiritualia exprimi possint. *Cap. significasti. 4. de elect. junct. gloss. verb. conditione.* Ita Episcopi in consecratione sua jurant summo Pontifici, se Legatos Apostolicos honorificè

tractaturos, & in necessitatibus adju-
ros, *Cap. Ego. 4. de iurejur.*

Quæres tertio. An valeat & obliget
juramentum, quod Canonici in rece-
ptione ad Canonicatus jurant Capitulo,
se se Ecclesiæ statuta & consuetudines ser-
vaturos, inter quas numerantur certæ pe-
cuniæ cuiuslibet Capitularitum solvendæ,
quas vocant jura statutorum, fructuum
duobus vel quatuor primis añis carentiæ?

ꝛ. Juramentum illud obligare, qua-
tenus statuta & consuetudines juri spe-
ciali vel generali sunt conformes, qua-
tenus verò sunt diffformes, cessat omnis
juramenti obligatio. Innocent. XII. per
specialem Constitutionem omnes has
capitulationes juri communi diffformes
sustulit, quam Constitutionem tamen
Germani hæctenus non admiserunt,

C A S U S.

Liberata Abbatissa Regularis mona-
sterii sui Sacellano Parochiam con-
tulit, exigens ab eo erga monasterium
fidelitatis juramentum, & servitium spi-
rituale in Missa quatuor primis anni festi-
vitatibus cantanda præstandum. (A)
Dicens sic moris esse, & tres in Parochia
Antecessores ita practicasse. (B) Pastor
nominatus cum onus præstare nollet,
Liberata collationem revocat. (C) Cùm-
que moneretur, ut Successori Principi,

à quo feudum tenebat, homagium di-
ceret, id facere renuit, eò quod è mo-
nasterio clauso exire non posset. (D)
Unde Princeps caducitatem feudi pro-
nuntiavit. (E) Ad placandum Principem
Nobilis quidam se obtulit, modò Libe-
rata puellam pauperem ad habitum Re-
ligiosum admitteret. (F) Quam quidem
admittere voluit, sed cum conditione,
si saltem jocalia & consueta donaria dare
posset. (G)

R E S O L U T I O.

(A) **Q**uid Patrono Ecclesiæ debeatur,
exprimitur in *cap. nobis. 25. de
jure patron.* ubi dicitur, quòd pro fun-
datione Ecclesiæ honor processionis fun-
datori servetur, & si ad inopiam vergat,
ab Ecclesia illi modestè succurratur.
Contra *Regulam* ergo *Liberata* à Neo-
Pastore fidelitatis juramentum exigat.
Malè quoque spirituale obsequium in
quatuor primariis Festivitatibus exhiberi
postulat, primò namque in solemniori-
bus anni Festis, quibus refici maximè,

& in Domino gaudere Pastoris præsen-
tiâ oves debent, animarum curam ha-
bentes à suis Ecclesiis abesse non possunt.
Trident. Sess. 23. de reform. cap. 1. Dein-
de hæc pactio simoniaca esse videtur, *Cap.
non satis. 8. cap. audivimus. 41. de simon.*
Et Ecclesiastica beneficia sine diminutio-
ne conferenda sunt, *Cap. unic. ut Eccle-
siast. benef. sine diminut. Sc.* Demùm
Patronus nil à præsentato præter id, quod
in fundatione est impositum, exigere
potest. *Cap. sicut nobis. 2. de supplend*
ne -

negligent. Pralat. cap. praterea. 23. de jurepatron.

(B) Non sufficit, quòd Prædecessores actus à lege alienos exercendo corruptelam fecerint, cùm consuetudinem legitimam nunquam introducere potuerint, siquidem consuetudini, quæ Ecclesiis gravamen inducit, jus positivè resistit, easque tolli præcipit. *Cap. 1. de consuetud.* Ecclesiam autem Parochialem per præsentam consuetudinem gravari, ipsùmque beneficium cum diminutione conferri manifestum est.

(C) Patrono quidem Laico variare, hoc est, præsentato uno alterum addere potest, & tunc Episcopo instituenti unum ex præsentatis eligere licet. *Cap. cum autem. 24. de jurepatron.* Clerico autem à Patrono Ecclesiastico præsentato statim jus ad institutionem acquiritur, cùm inter præsentatos ab eodem, qui prior est tempore, potior sit jure. *cit. cap. cum autem.* Hinc patet *Liberatam* jus per præsentationem Pastori quæsitum revocare non posse per impatientem præsentationis revocationem.

(D) Homagium in feudali investitura præstandum *Regula* nostra non comprehendit. Qualiter autem à Monialium Præfecta id practicandum, exprimit *cap. periculoso. unic. §. verum. de Stat. Regular.* his verbis: "Quando Abbatissa vel Priorissa cujusvis monasterii pro feudo, quod monasterium ipsum tenet ab aliquo Principe, seu Domino temporali, sibi debebit homagium vel fidelitatis sacramentum præstare (nisi quòd per procuratorem illud præstet, possit efficere apud eum) de monasterio cum honesta

"& decenti societate exire poterit eo casu licenter, homagio facto, quamprimùm poterit, ad ipsum monasterium è vestigio revertura."

(E) Quia delictum personæ non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare. *Reg. 76. de Reg. Jur. in 6.* Monasterium innocens feudo privari non potest, nec Dominus directus feudo manum applicandi habet potestatem. *Arg. can. si Episcopum. 3. caus. 16. q. 6.*

(F) Simonia est, pro Religionis ingressu aliquid temporale dare vel recipere. *Cap. non satis. 8. cap. de Regularibus. 25. cap. quoniam. 40. de simon.* Hinc Nobilis operam suam in reconciliatione Principis impendendam tanquam pretium pro admissione offerre nequibat. Si tamen puella ad Statum Religiosum vocata ardentè & constanter in monasterium recipi petebat, & propter solam paupertatem repellebatur, Nobilis, practicè loquendo, peccasse non videtur, cùm potiùs injustam vexam redimere, quàm pretium pro ingressu offerre voluisse censeatur, eò quòd monasterium fundatum Novitios gratis & sine dote recipere teneatur.

(G) Juxta *Extrav. sanè. 1. de simon. inter com.* Superioribus Regularium sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ ac summo Pontifici reservatæ inhibetur, ne tam à maribus, quàm à mulieribus Religionem eorum ingredientibus quoscunque pastus, prandia & cœnas, pecunias, jocalia, aut res alias etiam ad usum Ecclesiasticum, seu quemvis pium usum alium deputata, vel deputanda, directè vel indirectè petere

vel exigere quoquo modo præsumant. Quamvis verò saluberrimam hanc Pontificis Sanctionem in hisce partibus cum suo rigore receptam esse negetur, nihilominus verum manet, quòd, ut loquitur *Constitutio*, hujusmodi prandiorum & jocalium consuetudo sit detestabilis, & à Canonibus reprobata abusus, quâ decori Ecclesiastico & immaculatæ Reli-

gioni detrahatur. Quàm plures etiam tam execratione hujusmodi criminis, quàm expensarum onere à sacre Religionis proposito retrahuntur, ipsæque Ecclesiæ, monasteria, & loca Famulantium DEO consuetis numeris remanent destituta, & in multorum mentibus Fidelium scandalum generatur.

REGULÆ JURIS EX LIBRO SEXTO DECRETALIUM.

R E G U L A I.

*Beneficium Ecclesiasticum non potest licitè sine Institutione
Canonica obtineri.*

Quæres primo. Quid est beneficium Ecclesiasticum?

ꝛ. Est jus perpetuum percipiendi fructus seu redditus temporales ratione officii spiritualis, autoritate Ecclesiasticâ institutum, ut Episcopatus, Decanatus, Canonicatus, Parochia, Vicaria, &c.

Quæres secundo. Quid est Canonica Institutio?

ꝛ. Institutio est jurisdictionis Eccle-

siasticæ actus, quo alicui beneficium in perpetuum confertur titulum. Hic actus, si omnia à Canonibus ad ejus substantiam habeat requisita, Canonica appellatur Institutio.

Quæres tertio. Quotuplex est Institutio?

ꝛ. Triplex: Authorisabilis, tituli collativa, & corporalis. Institutio authorisabilis est jurisdictionis Ecclesiasticæ actus, quo Episcopus vel Ordinarius præ-